

Gemeenteraad Opmeer
POSTBUS 199
1715 ZK SPANBROEK

Ons kenmerk	26.0007064
Zaaknummer	Z26001426
Datum	9 juni 2026
Eenheid	Zorg & Welzijn

Onderwerp: Trendrapportage Wmo en Jeugd 2025 – 2026

1. Inleiding

Op 12 februari 2026 heeft de gemeenteraad van Opmeer een motie aangenomen over de kwartaalrapportages Wmo en Jeugd. De raad heeft het college verzocht de kwartaalrapportages om te zetten naar halfjaarlijkse trendrapportages. Deze rapportage is de eerste uitwerking daarvan.

De raad heeft gevraagd om rapportages die naast financiële cijfers ook inhoudelijke duiding bieden:

- welke trends zijn zichtbaar;
- liggen deze in de lijn der verwachting en wat betekenen ze voor de toekomst;
- cijfers uitgesplitst naar Jeugd B, C en V en Wmo per soort inzet;
- een vergelijking met het voorgaande jaar bij de tweede rapportage;
- een signalering van recente ontwikkelingen die relevant zijn voor de raad.

De eerste halfjaarlijkse trendrapportage wordt aangeboden over de periode oktober 2025 tot en met maart 2026.

1.1 Leeswijzer

Deel A (Jeugd) bevat achtereenvolgens de kerncijfers, een toelichting op de belangrijkste trends, een analyse en duiding, acties en sturingsopties voor de raad, en een uitgelicht preventief programma.

Deel B (Wmo) bevat de kerncijfers, trends en ontwikkelingen, analyse en duiding, acties en sturingsopties, en een overzicht van kwalitatieve en contextuele ontwikkelingen.

De rapportage sluit af met een terugblik en vergelijking (hoofdstuk 11) en conclusies en aandachtspunten voor de raad (hoofdstuk 12).

1.2 Disclaimer

Bij de interpretatie van de cijfers in deze rapportage zijn twee belangrijke kanttekeningen van belang.

- Voor Jeugd geldt dat de regio Westfriesland per 1 juli 2025 is overgestapt op nieuwe inkoopcontracten, met een herindeling van producten over de segmenten B, C en V. Dit heeft geleid tot verschuivingen in de registratie die de vergelijking met de voorgaande periode beperkt zinvol maken. Waar relevant wordt dit in de tekst toegelicht. Daarnaast zijn de kerncijfers Jeugd een gedeeltelijke weergave van het taakveld: niet alle kosten zijn opgenomen in de halfjaaroverzichten per segment.
- Voor Wmo geldt dat de overgang naar een nieuwe inkoopsystematiek heeft geleid tot een verschuiving van bekostiging in pakketvorm naar bekostiging per product. Hierdoor zijn kosten en cliënten zichtbaar verschoven tussen voorzieningen, zonder dat dit een inhoudelijke verandering in de ondersteuning weerspiegelt. Ook dit wordt waar relevant in de tekst toegelicht

2. JEUGD

2.1 Kerncijfers Jeugd

Jeugd totaal op taakveldniveau 2026				
Taakvelden Jeugd	Begroting	Realisatie	Forecast	Verschil
Jeugdhulp ambulant lokaal	555.196	266.671	1.137.907	-582.711
Jeugdhulp met verblijf lokaal	258.352	170.457	740.614	-482.262
Jeugdbescherming	127.034	71.590	311.050	-184.016
PGB Jeugd	28.200	45.770	45.770	-17.570
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	413.910	55.769	242.309	171.601
Jeugdhulp ambulant regionaal	2.214.622	433.121	1.891.453	323.169
Totaal	3.597.314	1.043.378	4.369.103	-771.789

Kosten Halfjaar				
halfjaarrapportage	B Jeugd	C Jeugd	V Jeugd	Totaal
oktober 2024-maartrapportage 2025	897.393	407.019	357.473	1.661.885
oktober 2025-maartrapportage 2026	653.602	665.136	363.091	1.681.829

Aantal unieke cliënten				
halfjaarrapportage	B Jeugd	C Jeugd	V Jeugd	Totaal
oktober 2024-maartrapportage 2025	114	11	25	137
oktober 2025-maartrapportage 2026	129	43	22	166
Totaal	198	47	28	236

2.2 Trends en ontwikkelingen Jeugd

2.2.1 Trend 1 — De jeugdzorgkosten stijgen structureel en de forecast voor 2026 laat een tekort zien van €771.789

De totale jeugdzorgkosten laten al jaren een stijgende lijn zien. De forecast voor heel 2026 komt uit op €4,37 miljoen tegenover een begroting van €3,60 miljoen: een verwacht tekort van €771.789.

Dit is onderdeel van een brede landelijke ontwikkeling waarbij de jeugdzorgkosten bij gemeenten structureel stijgen. Het kabinet heeft via de Voorjaarsnota 2025 tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld om gemeenten te ondersteunen. Die compensatie is echter niet structureel: vanaf 2028 verwacht het Rijk dat gemeenten de doelen van de Hervormingsagenda Jeugd hebben gerealiseerd en de kosten beheersbaar zijn gemaakt. De komende jaren zijn daarmee cruciaal.

2.2.2 Trend 2 — De stijging in gespecialiseerde jeugdhulp is grotendeels een administratief effect van de nieuwe inkoop

Per 1 juli 2025 is de regio Westfriesland overgestapt op nieuwe inkoopcontracten voor jeugdhulp, met een herindeling van producten over de segmenten B, C en V. Een deel van de behandelproducten die voorheen onder segment B vielen, is in de nieuwe systematiek ondergebracht in segment C. Dit verklaart grotendeels de sterke stijging van het aantal cliënten in segment C, van 11 naar 43, ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Het gaat hier om een administratieve verschuiving, niet om een toename van de zorgvraag.

Dit maakt een directe vergelijking met de periode vóór juli 2025 feitelijk niet zinvol. Een betrouwbaar beeld van de werkelijke ontwikkeling in de vraag naar gespecialiseerde jeugdhulp kan

pas worden gegeven vanaf de volgende rapportageperiode, wanneer beide te vergelijken periodes volledig onder de nieuwe inkoopssystematiek vallen.

2.2.3 Trend 3 – Landelijke druk op jeugdbescherming raakt ook Westfriesland

Landelijk staat de beschikbaarheid van jeugdbeschermingscapaciteit al langere tijd onder druk. Het aantal jeugdbeschermers per gezin is de afgelopen jaren teruggebracht om de werkdruk te verlagen, wat betekent dat in een overgangsfase niet alle gezinnen even snel een vaste begeleider krijgen toegewezen. Dit is een landelijk erkend knelpunt waarop zowel het Rijk als de inspecties toezicht houden.

In Westfriesland is dit herkenbaar. In Opmeer zijn in de rapportageperiode 11 jeugdigen betrokken bij jeugdbescherming, met bijbehorende kosten van €71.590 (realisatie) en een forecast van €311.050 voor heel 2026 — ruim boven de begroting van €127.034. De druk zit daarmee niet alleen in een lokale stijging, maar ook in de bredere ketenproblematiek: als de capaciteit in de keten krap is, duurt het langer voordat gezinnen passende ondersteuning ontvangen en neemt de druk op het lokale wijkteam toe.

Zowel de Hervormingsagenda Jeugd als het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming richten zich op structurele verbetering hiervan, onder meer door lokale teams te versterken zodat minder gezinnen doorstromen naar zwaardere vormen van zorg en begeleiding.

2.2.4 Trend 4 – Verblijfskosten dalen doordat jeugdigen nergens terecht kunnen, niet doordat de zorgvraag afneemt

De kosten voor jeugdhulp met verblijf stegen licht van €357.473 naar €363.091 ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar, en het aantal cliënten daalde licht van 25 naar 22. Deze stijging, terwijl het aantal cliënten daalt, wijst op hogere kosten per cliënt. Dit is mede een gevolg van het tekort aan verblijfsplekken in de regio: bij gebrek aan passende plekken dichtbij worden jeugdigen noodgedwongen verder weg geplaatst, wat hogere kosten met zich meebrengt. In de regio Westfriesland is een ernstig tekort aan verblijfsplekken voor jeugdigen. Het Regionaal Expertteam (RET) trekt hier actief aan de bel: jeugdigen die verblijfszorg nodig hebben, kunnen vaak niet geplaatst worden omdat er geen plek beschikbaar is. De lagere kosten weerspiegelen daarmee niet een afname van de zorgvraag, maar een tekort aan aanbod.

Dit is een zorgelijke ontwikkeling. Jeugdigen die niet de zorg krijgen die zij nodig hebben, lopen het risico dat hun situatie verslechtert, met uiteindelijk zwaardere en duurdere interventies als gevolg.

De realisatie van een kleinschalige woonvoorziening (KWV) in de regio, een van de vijf pilots binnen Noordje in Westfriesland, speelt direct in op dit tekort. Realisatie van een KWV levert een mogelijke structurele zorgkostenbesparing op van circa €350.000 per jaar. Deze ontwikkeling wordt separaat aan de raad voorgelegd. Daarnaast wordt gewerkt aan doostroommogelijkheden vanuit de Jeugdzorgwet naar de Wet langdurige zorg, wat een aanvullende besparing kan opleveren van circa €400.000 tot €450.000.

2.3 Analyse en duiding Jeugd

Analyse van oorzaken en achterliggende problematiek. Relatie met preventie, toegang en lokaal team. Betekenis voor beleid, financiën en capaciteit.

2.3.1 De vraag naar zorg neemt toe, maar het aanbod houdt geen gelijke tred.

Landelijk ontvangen meer kinderen jeugdzorg dan ooit, inmiddels bijna 11% van alle jeugdigen. In Opmeer is dit patroon herkenbaar. Tegelijkertijd staat het aanbod van zorgverleners onder druk: niet alle gewenste aanbieders hebben ingetekend op de regionale contracten, en in de verblijfszorg is er een tekort aan beschikbare plekken in de regio. Dit vraagt blijvende aandacht.

2.3.2 De cijfers vragen om zorgvuldige interpretatie.

Een stijgende kostenlijn bij verblijf bij een dalend aantal cliënten wijst op hogere kosten per cliënt, mede als gevolg van het tekort aan beschikbare plekken in de regio waardoor duurdere bovenregionale plaatsingen noodzakelijk zijn. Ook bij de groei in gespecialiseerde jeugdhulp is nuance op zijn plaats: de stijging in segment C houdt grotendeels verband met de nieuwe inkoopssystematiek en een andere wijze van registreren. Of daaronder ook een inhoudelijke toename van de zorgvraag schuilgaat, wordt in de komende rapportageperiode nader in beeld gebracht.

2.3.3 Een deel van de kostenontwikkeling wordt bepaald door factoren buiten de directe invloedssfeer van Opmeer.

Tariefstijgingen als gevolg van cao-ontwikkelingen, de beschikbaarheid van jeugdbeschermingsprofessionals en de uitkomsten van regionale aanbestedingen zijn ontwikkelingen die voor alle gemeenten gelden. Opmeer werkt in regionaal verband aan oplossingen, waaronder de realisatie van een kleinschalige woonvoorziening als antwoord op het tekort aan verblijfsplekken.

2.3.4 Eerder en lichter ingrijpen loont, maar kost tijd.

De inzet vanuit de Hervormingsagenda Jeugd is dat vroeg signaleren en ondersteuning dichtbij huis uiteindelijk leidt tot minder gebruik van zwaardere en duurdere zorgvormen. Opmeer zet hier actief op in. De resultaten daarvan worden op langere termijn zichtbaar in de cijfers. Ook wordt zoveel mogelijk gestuurd met inzet van het preventieve aanbod.

2.3.5 De financiële ruimte is tijdelijk; de opgave blijft.

De extra rijksmiddelen voor 2026 en 2027 bieden gemeenten enige ademruimte. Vanaf 2028 wordt verwacht dat de doelen van de Hervormingsagenda zijn gerealiseerd en de kosten beheersbaar zijn gemaakt. De komende twee jaar zijn daarmee bepalend.

2.4 Acties en sturingsopties Jeugd

De ontwikkelingen binnen de jeugdzorg laten zien dat de ingezette koers op transformatie en vroeg ingrijpen de goede richting heeft, maar dat de uitvoering weerbarstig is. Het tekort aan gespecialiseerde zorg en verblijfsplekken, gecombineerd met structureel stijgende kosten, maakt duidelijk dat blijvende inzet noodzakelijk is. Op basis hiervan worden de volgende acties en sturingsopties onderscheiden.

2.4.1 Realisatie kleinschalige woonvoorziening als directe respons op het verblijfstekort

Het tekort aan verblijfsplekken in de regio is urgent. Inzetten op de realisatie van kleinschalige woonvoorzieningen (KWV) is een belangrijke schakel waar aan gedraaid kan worden. Aanvullend is er zicht op doorstroombmogelijkheden naar de Wet langdurige zorg, wat een mogelijke besparing oplevert van €400.000 tot €450.000.

2.4.2 Voortzetten van de inzet op vroeg ingrijpen en lichtere zorgvormen

De Hervormingsagenda Jeugd richt zich op het terugdringen van zware en dure zorgvormen door eerder en dichterbij huis te ondersteunen. Opmeer zet hier op in, onder meer via deelname aan de pilots van Noordje in Westfriesland en de versterking van het lokale wijkteam. Acties richten zich op:

- het versterken van de mogelijkheden van het wijkteam om complexe situaties vroegtijdig te signaleren en passend te begeleiden;
- het voorkomen van uithuisplaatsingen via de pilot Integraal Gezinsteam;
- het versterken van pleegzorg en gezinshuizen als alternatieven voor duurdere verblijfsvormen.

De effecten van deze inzet worden op langere termijn zichtbaar in de cijfers. Dat vraagt van de raad geduld en een langetermijnperspectief bij het beoordelen van de kostenontwikkeling.

2.4.3 Aandacht voor beschikbaarheid van gespecialiseerde zorg

Zolang niet alle gewenste aanbieders hebben ingetekend op de regionale contracten, blijft de beschikbaarheid van gespecialiseerde zorg een risico. Dit wordt actief gemonitord en geagendeerd in het regionale bestuurlijk overleg. Het college informeert de raad bij significante ontwikkelingen op dit punt.

2.4.3 Financiële monitoring en realistisch verwachttingsmanagement

De forecast voor 2026 laat een verwacht tekort zien van €771.789. Structurele kostenreductie binnen de jeugdzorg is beperkt haalbaar zolang de transformatie nog in uitvoering is en het zorgaanbod onder druk staat. Daarom wordt ingezet op:

- structurele monitoring van cliëntaantallen en kosten per segment;
- tijdige signalering van afwijkingen ten opzichte van de begroting;
- realistisch verwachttingsmanagement richting raad over de mate waarin kostenstabilisatie op korte termijn haalbaar is.

Hierbij wordt benadrukt dat de jeugdzorg in belangrijke mate een open-eindregeling blijft, gevoelig voor demografische, maatschappelijke en regionale ontwikkelingen.

2.5 Sturingsopties voor de raad

Voor de raad betekent dit dat in de komende periode wordt gevraagd om:

- Ontwikkelmogelijkheden voor ontwikkelingen van verblijfslocaties voor jeugdzorg te ondersteunen als concrete stap in het aanpakken van het verblijfstekort en het realiseren van een structurele kostenbesparing;
- vast te houden aan de ingezette koers van transformatie, vroeg ingrijpen en uitbreiding preventief veld, ook wanneer effecten niet direct financieel zichtbaar zijn;
- kennis te nemen van het feit dat verdere structurele besparingen binnen de jeugdzorg beperkt haalbaar zijn zonder dat dit gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van zorg voor kwetsbare jeugdigen.

Deze acties en sturingsopties dragen bij aan een evenwichtige benadering waarin de toegankelijkheid en kwaliteit van jeugdzorg behouden blijven, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan beheersbare en voorspelbare uitgaven op de langere termijn.

2.6 Preventie Jeugd – uitgelicht

Naast de inzet op zorg biedt de gemeente Opmeer ook preventieve ondersteuning aan gezinnen, gericht op het voorkomen dat alledaagse opvoedvragen uitgroeien tot hulpvragen die formele zorg vereisen. Elk halfjaar lichten wij een preventief programma of initiatief uit om de raad een inkijkje te geven in deze inzet aan de voorkant

2.6.1 Wat houdt Home-Start in en voor welke gezinnen is het bedoeld?

Home-Start biedt laagdrempelige, tijdelijke een luisterend oor en ondersteuning door getrainde en ervaren vrijwilligers aan gezinnen met jonge opgroeiende kinderen (vanaf 28 weken zwangerschap) die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Vrijwilligers worden gekoppeld aan het gezin, spreken wekelijks thuis af. Home-Start is een preventief programma. Het doel is kleine problemen klein te houden en niet uit te laten groeien tot zware problemen. De hulp van de vrijwilliger, die zelf ook opvoedervaring heeft, kan voorkomen dat gezinnen zwaardere – en duurdere – vormen van hulpverlening nodig hebben. Meestal duurt zo’n ondersteuningstraject van Home-Start een jaar.

Home-Start is een wetenschappelijk bewezen, effectief programma en is geregistreerd in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

2.6.2 Hoeveel gezinnen in Opmeer worden er op dit moment mee bereikt?

In het eerste kwartaal van 2026 is de vraag naar ondersteuning gestegen naar 4 matches in Opmeer. Dit komt doordat Home-Start bekender is geworden en dat er meer wordt verwezen vanuit het wijkteam doordat dit mogelijk passender is bij de hulpvraag of dat er behoefte is aan afschalende ondersteuning na formele zorg/ professionele ondersteuning.

Bereik Opmeer	2025	2026 Q1
Aantal deelnemende gezinnen	5	4
Aantal eenoudergezinnen	2	3
Aantal tweeoudergezinnen	3	1
Aantal gezinnen waar zorg/hulpverleners bij betrokken zijn	-	1

2.6.3 Wie voert het uit en hoe is het gefinancierd?

In Opmeer is het Stichting Humanitas, die dit programma uitvoert. Dit is op basis van een reguliere subsidie. In 2026 hebben we net als in 2025 en 2024 voor 2 matches toegekend. Door de grotere vraag is er voor 2026 2 extra matches toegekend. Dit is op basis van incidentele subsidie. Op basis van budgetruimte besluiten we de mogelijkheid voor extra matches. Op deze wijze kunnen we goed monitoren wat de behoefte is en kunnen we desgewenst bijstellen voor 2027.

Financiering Opmeer	Reguliere Subsidie 2026	Incidentele subsidie 2026
Subsidie	€ 6155	€ 2889,50
Aantal matches	2	2 (1 april 2026)

3. WMO

3.1 Kerncijfers Wmo

Gebundeld overzicht van aantallen cliënten per inzetsoort en financieel overzicht (budget, realisatie, afwijkingen).

Wmo totaal op taakveldniveau 2026				
Taakvelden	Begroting	Realisatie	Forecast	Vershil
Begeleiding (WMO)	1.003.294	145.964	619.774	383.520
Coördinatie en beleid WMO	224.355	0	224.355	0
Dagbesteding (WMO)	62.609	44.812	190.275	-127.666
Huishoudelijke hulp (WMO)	1.075.996	184.019	1.046.531	29.465
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	8.500	0	8.500	0
PGB WMO	54.300	54.300	54.300	0
Totaal	2.429.054	429.095	2.143.735	285.319

Kosten halfjaar		
voorzieningsgroep	oktober 2024-maartrapportage 2025	oktober 2025-maartrapportage 2026
01 Hulp bij het huishouden	9.518	107.125
02 Begeleiding		82.592
07 Dagbesteding		61.695
08 Vervoerdiensten	5.441	7.347
10 Overige maatwerk arrangementen	932.513	658.266
Totaal	947.472	917.025

Aantal unieke cliënten		
voorzieningsgroep	oktober 2024-maartrapportage 2025	oktober 2025-maartrapportage 2026
01 Hulp bij het huishouden	26	105
02 Begeleiding		47
07 Dagbesteding		23
08 Vervoerdiensten	16	16
10 Overige maatwerk arrangementen	369	289
Totaal	389	387

**Disclaimer: In bovenstaande tabel (kosten halfjaar) is een verschuiving zichtbaar van de arrangementen structuur naar de bekostiging per product en beschikte frequentie/duur. Hierdoor is in het overzicht van Oktober 2024 – maart 2025 het bedrag bij overige maatwerkvoorzieningen (het arrangement in pakketvorm) hoger, terwijl dit in het overzicht oktober 2025 – maart 2026 duidelijker te onderscheiden is door de nieuwe inkoopstrategie.*

3.2 Trends en ontwikkelingen Wmo

Belangrijkste ontwikkelingen binnen de Wmo. Vergelijking met verwachtingen en duiding van opvallende trends.

In de periode oktober 2025 – maart 2026 blijft het totaal aantal unieke Wmo-clieñten nagenoeg stabiel (389 naar 387; -1%). Op totaalniveau verandert het gebruik dus nauwelijks.

De verdeling binnen de voorzieningen laat echter een duidelijke verschuiving zien:

- Huishoudelijke hulp lijkt sterk te stijgen van 26 naar 105 cliënten, echter heeft dit te maken met de arrangementen structuur en overgang naar de nieuwe inkoop waarin deze producten los worden geïndiceerd.
- Begeleiding komt uit 47 cliënten (was eerder onderdeel van arrangementen)
- Dagbesteding op 23 cliënten (idem)
- Overige maatwerkarrangementen dalen fors van 369 naar 289 cliënten

Een vergelijkbare verschuiving is zichtbaar in de kosten:

- Totale kosten dalen van € 947.472 naar € 917.025 (-4%)
- Kosten verschuiven zichtbaar van overige maatwerkarrangementen (€ 932.513 → € 658.266) naar afzonderlijke producten zoals:
 - Huishoudelijke hulp (€ 9.518 → € 107.125)
 - Begeleiding (€ 82.592)
 - Dagbesteding (€ 61.695)

Deze ontwikkeling hangt direct samen met de gewijzigde inkoop- en bekostigingssystematiek, waarbij ondersteuning minder in pakketvorm en meer op productniveau wordt ingezet en geregistreerd.

Daardoor is de daling in "overige maatwerkarrangementen" geen daadwerkelijke afname van ondersteuning, maar grotendeels een administratieve en inhoudelijke herschikking.

3.3 Analyse en duiding Wmo

Analyse van oorzaken, relatie met preventie en effecten op uitvoering, aanbieders en financiën.
Vergelijking met verwachtingen

De verwachting was dat:

- het aantal cliënten licht zou stijgen;
- sturing op toegang en indicaties zou leiden tot betere kostenbeheersing;
- kostenontwikkeling samenhangt met zwaarte van ondersteuning.

De cijfers laten zien dat:

- het aantal cliënten stabiel blijft;
- de totale kosten licht dalen (-4%);
- maar vooral sprake is van een herverdeling van kosten en cliënten over voorzieningen.

Daarmee sluiten de cijfers deels aan bij de verwachtingen, maar de ontwikkeling wordt sterk beïnvloed door de gewijzigde registratie en inkoop.

3.3.1 Duiding van trends

De belangrijkste trend is de verschuiving van arrangementen naar productgerichte inzet:

- cliënten die eerder vielen onder "overige maatwerkarrangementen" zijn nu zichtbaar binnen afzonderlijke voorzieningen;
- dit verklaart de sterke stijging in huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding;
- en de daling van overige arrangementen.

De lichte daling van de totale kosten kan wijzen op:

- scherpere indicatiestelling;
- gerichtere inzet per product;
- mogelijk lichtere of beter passende ondersteuning.
- vertraging in onderhanden werk.

Tegelijkertijd geldt dat door:

- onderhanden werk door verzuim en personele krapte;
- en de systeemwijziging

nog geen harde conclusies kunnen worden getrokken over structurele besparing.

3.3.2 Wachtlijsten en complexiteit

De signalen over oplopende wachtlijsten (bij aanbieders) blijven relevant. In combinatie met vergrijzing, afnemende mantelzorg en complexere problematiek blijft de druk op de Wmo aanwezig.

3.4 Acties en sturingsopties Wmo

Ingezette en voorgenomen acties en sturingsmogelijkheden.

De ontwikkelingen binnen de Wmo laten zien dat de ingezette koers op beheersing en stabilisatie in de afgelopen periode mogelijk effect heeft gehad. Tegelijkertijd maakt de analyse duidelijk dat deze ontwikkeling kwetsbaar is en blijvende inzet vraagt om ook op de langere termijn grip te

houden op zowel kwaliteit als kosten. Op basis hiervan worden de volgende acties en sturingsopties onderscheiden.

3.4.1 Voortzetten en versterken van de huidige sturing op toegang en indicatiestelling

De lichte daling van de kosten bij een vrijwel gelijkblijvend aantal cliënten wijst erop dat de ingezette sturing op toegang, herindicaties en passende inzet bijdraagt aan meer doelmatigheid. Deze werkwijze wordt voortgezet en waar nodig verder aangescherpt, met aandacht voor:

- het blijven toetsen van noodzaak, aard en omvang van de ondersteuning;
- periodieke heroverweging van lopende indicaties;
- het versterken van samenhang tussen Wmo, welzijn en informele ondersteuning.

Hierbij blijft uitgangspunt dat doelmatigheid niet ten koste mag gaan van de noodzakelijke ondersteuning van kwetsbare inwoners.

3.4.2 Aandacht voor onder handen werk en tijdige inzet

De constatering dat het onderhanden werk toeneemt, vraagt om gerichte aandacht. Hoewel dit zich nog niet vertaalt in hogere cliëntaantallen, vormt dit een risico voor zowel de toegankelijkheid als de uitvoeringsdruk. Acties richten zich op:

1. monitoring van de ontwikkeling;
2. het prioriteren van meldingen met een hoger risico;
3. het verkennen van mogelijkheden om doorlooptijden te verkorten, onder andere via procesoptimalisatie.

Dit moet voorkomen dat vertraging leidt tot zwaardere problematiek en daarmee hogere inzet op een later moment.

3.4.3 Inzet op preventie en vroegsignalering

De analyse laat zien dat een deel van de Wmo-doelgroep te maken heeft met structurele en complexe problematiek. Dit beperkt de ruimte voor verdere kostenreductie binnen bestaande trajecten. Om toekomstige druk beheersbaar te houden, blijft inzet op preventie noodzakelijk, met focus op:

- vroegsignalering in samenwerking met welzijn, zorg en wonen;
- het versterken van eigen kracht en sociale netwerken waar mogelijk;
- het benutten van voorliggende voorzieningen voordat maatwerk noodzakelijk wordt.

De effecten hiervan zijn vooral op de middellange en langere termijn zichtbaar, maar vormen een essentieel onderdeel van duurzaam Wmo-beleid.

3.4.4 Financiële monitoring en realistisch verwachttingsmanagement

Gezien het feit dat de huidige daling gebaseerd is op één halfjaar, blijft terughoudendheid geboden bij het trekken van structurele conclusies. Daarom wordt ingezet op:

1. structurele monitoring van cliëntaantallen en kosten;
2. tijdige signalering van afwijkingen;
3. realistisch verwachttingsmanagement richting raad over de mate waarin kostenstabilisatie of -reductie haalbaar is.

Hierbij wordt benadrukt dat de Wmo in belangrijke mate een open-einde regeling blijft, gevoelig voor demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.

3.4.5 Sturingsopties voor de raad

Voor de raad betekent dit dat in de komende periode wordt gevraagd om:

- vast te houden aan de ingezette koers van beheersing en passende ondersteuning;
- ruimte te blijven bieden voor preventieve inzet, ook wanneer effecten niet direct financieel zichtbaar zijn;
- kennis te nemen van het feit dat verdere structurele besparingen binnen de Wmo beperkt haalbaar zijn zonder inhoudelijke gevolgen voor deze ondersteuning.

Deze acties en sturingsopties dragen bij aan een evenwichtige benadering waarin de toegankelijkheid en kwaliteit van ondersteuning behouden blijven, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan beheersbare en voorspelbare Wmo-uitgaven.

3.5 Kwalitatieve en contextuele ontwikkelingen

Wet- en regelgeving, regionale ontwikkelingen, signalen uit uitvoering en innovaties.

Naast de kwantitatieve ontwikkelingen binnen de Wmo spelen diverse kwalitatieve en contextuele factoren die van invloed zijn op de vraag naar ondersteuning, de uitvoerbaarheid van het beleid en

de financiële houdbaarheid op de langere termijn. Deze ontwikkelingen vormen een belangrijke achtergrond bij de duiding van de cijfers en de gekozen sturingsrichting.

3.6 Demografische ontwikkelingen

Ook in Opmeer is sprake van vergrijzing, wat leidt tot een toenemende groep inwoners die langer zelfstandig blijft wonen met een ondersteuningsbehoefte. Deze ontwikkeling vertaalt zich niet altijd direct in hogere aantallen Wmo-cliënten, maar wel in:

- een grotere behoefte aan langdurige ondersteuning;
- een toenemende vraag naar huishoudelijke ondersteuning en begeleiding;
- complexere zorgvragen door een combinatie van fysieke, cognitieve en psychische problematiek.

Tegelijkertijd staat het informele netwerk (mantelzorg en sociale omgeving) onder druk. Dit vergroot de afhankelijkheid van formele ondersteuning en beperkt de mogelijkheden om ondersteuning af te schalen.

3.7 Landelijke beleidsontwikkelingen en wetgeving

Op landelijk niveau zijn meerdere ontwikkelingen relevant voor de Wmo-uitvoering:

3.7.1 Eigen bijdrage Wmo

Het huidige systeem met een (grotendeels) vaste eigen bijdrage (het abonnementstarief) blijft onderwerp van landelijk debat. Eventuele toekomstige wijzigingen, zoals een meer inkomensafhankelijke eigen bijdrage, kunnen invloed hebben op het gebruik van Wmo-voorzieningen. Dergelijke wijzigingen kunnen leiden tot:

- een verschuiving in de instroom;
- veranderend gedrag van inwoners;
- uitvoeringsimpact voor gemeenten.

De komst van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage is vooralsnog uitgesteld naar 2029.

3.7.2 Financiële druk sociaal domein

Landelijk blijft aandacht bestaan voor de financiële houdbaarheid van het sociaal domein. Gemeenten krijgen te maken met stijgende kosten, terwijl structurele compensatie vanuit het Rijk onzeker blijft. Dit versterkt de noodzaak voor lokale sturing op doelmatigheid, maar beperkt tegelijkertijd de ruimte voor structurele besparingen.

3.7.3 Samenhang zorgwetten

Verschuivingen tussen Wmo, Zvw en WLZ blijven een aandachtspunt. Veranderingen in landelijke toelatingscriteria of uitvoeringspraktijk kunnen lokaal leiden tot extra druk op de Wmo, zonder dat hier altijd directe beleidsruimte tegenover staat. Zo lijken er ontwikkelingen te zijn op het gebied van de WLZ voor mensen met een verstandelijke beperking (VG) welke mogelijk invloed gaat hebben op de WMO.

3.7.4 Ontwikkelingen in uitvoering en zorgketen

Vanuit de uitvoering en de zorgketen komen signalen naar voren die aansluiten bij het beeld uit de analyse:

- aanbieders ervaren toenemende druk door complexere zorgvragen en personeelsschaarste;
- wachttijden en wachtlijsten vragen blijvende aandacht om zwaardere zorg op een later moment te voorkomen;
- samenwerking tussen Wmo, welzijn, zorg en wonen wordt steeds belangrijker om ondersteuning passend en betaalbaar te houden.

Deze ontwikkelingen vragen om voortdurende afstemming met aanbieders en partners, en om flexibiliteit in de uitvoering.

3.7.5 Betekenis voor het Wmo-beleid in Opmeer

De geschetste context onderstreept dat de Wmo zich steeds meer ontwikkelt tot een structurele voorziening voor een kwetsbare doelgroep, waarbij stabilisatie belangrijk is, maar niet vanzelfsprekend blijft. Veel van de ontwikkelingen liggen buiten de directe invloedssfeer van de gemeente, maar vragen wel om:

- alertheid op landelijke beleidswijzigingen;
- realistische beleidskeuzes op lokaal niveau;

- blijvende aandacht voor preventie en samenhang binnen het sociaal domein.

Deze contextuele ontwikkelingen vormen daarmee een essentieel kader voor de interpretatie van de cijfers en de keuzes die in hoofdstuk 9 zijn beschreven

3.8 Terugblik en vergelijking

Deze paragraaf is bedoeld om vergelijking met vorige rapportage(s) en dezelfde periode van vorig jaar te maken echter betreft dit de eerste rapportage nieuwe stijl waardoor deze nu leeg blijft.

3.9 Conclusies en aandachtspunten voor de raad

Samenvattend beeld, belangrijkste risico's, kansen en concrete aandachtspunten voor de raad.